

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Ds 2016:21 om ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn

(dnr A2016/01333/I)

Länsstyrelsen Kalmar län yttrar sig här över ”*Departementspromemoria om ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn*”. Yttrandet inleds med övergripande synpunkter på förslag till lagändringar. Därefter följer synpunkter på överväganden och förslag utifrån promemorians disposition.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen Kalmar län är generellt positiv till att begränsa kommuners möjligheter att placera ensamkommande barn i annan kommun än anvisningskommunen och tillstyrker därför i stort förslaget. Länsstyrelsen betonar särskilt barnperspektivet, att en förändring förbättrar kommunernas planeringsmöjligheter och barnets förutsättningar till skola, fritid och myndighetskontakter.

Departementspromemorian beskriver att det finns tillfällen då kommunen trots begränsningen har möjlighet att placera de anvisade barnen i annan kommun. Det behöver dock förtydligas under vilka omständigheter och utifrån vilka lagrum dessa undantag för begränsningen ska gälla. Med utgångspunkt från detta anser Länsstyrelsen att det är svårt att bedöma vilka effekter föreslagna ändringar kommer att få såväl för kommuner som för berörda barn. I promemorian föreslås Länsstyrelsen fatta beslut om placering i annan kommun. Länsstyrelsen är tveksam till att myndigheten idag har rätt förutsättningar att bedöma då synnerliga skäl föreligger för att placera barn i annan kommun.

Länsstyrelsen anser vidare att barnkonsekvensanalysen i departementspromemorian behöver utvecklas. Utifrån barnkonventionen ska den som fattar beslut försäkra sig om att barnets bästa beaktas, vidare bör hänsyn tas till barns åsikter i beslutsprocessen. Det framgår inte tydligt hur dessa aspekter har beaktats i promemorian eller i en framtida myndighetsutövning.

Författningsförslag

Länsstyrelsen Kalmar län har synpunkter på föreslagna ändringar i § 3 punkt 1 och 2 gällande ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Punkt 1 - Ett ensamkommande barn får placeras i en annan kommun med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller socialtjänstlagen (SoL) i fråga om barn med motsvarande vårdbehov. Det är tveksamt om förslaget innebär några större förändringar i kommunernas nuvarande möjligheter att placera barn i annan kommun än anvisningskommunen, eftersom placeringsbesluten idag i huvudsak utgår ifrån samma lagrum.

Punkt 2 - Det föreslås i promemorian att länsstyrelsen ska bedöma om synnerliga skäl för placering av ensamkommande barn i annan kommun föreligger. Länsstyrelsen bedömer att det utifrån skrivningen i promemorian är otydligt utifrån vilket lagrum och på vilka grunder länsstyrelsen ska göra denna bedömning. Länsstyrelsen är även tveksam till vilka förutsättningar myndigheten har idag att göra välgrundade bedömningar.

2. Begränsning av möjligheten att placera ensamkommande barn i en annan kommun än den anvisade

I departementspromemorian föreslås att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn endast ska kunna placera barnet i ett boende i en annan kommun om kommunerna ingått en särskild

överenskommelse om placering och om placeringen sker med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller socialtjänstlagen (SoL) eller om det finns synnerliga skäl samt efter godkännande från länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Kalmar län delar bedömningen att den nuvarande möjligheten att placera ensamkommande barn i annan kommun än anvisningskommunen kan ge sämre förutsättningar för det sammantagna mottagandet. Länsstyrelsen har i sina dialoger med kommuner framhållit att det finns fördelar med att barn bor i anvisningskommunen men att bedömningar i första hand ska ske utifrån barnperspektivet. Länsstyrelsen Kalmar län är i stora delar positiv till förslaget att begränsa kommunernas möjlighet att placera ensamkommande barn i annan kommun än den anvisade och anser vidare att förslagets intentioner överensstämmer med avsikterna i andelsuträkningen och ett jämt mottagande i landets samtliga kommuner. Länsstyrelsen har dock några invändningar mot förslaget. Kommuners och läns beredskap och kapacitet vad gäller exempelvis skolgång och möjligheter att tillhandahålla olika vård- och behandlingsalternativ varierar kraftigt. Länsstyrelsen bedömer att alltför långtgående inskränkningar riskerar att skapa ett system där ensamkommande barn inte ges adekvat vård eller erbjuds skolgång på samma premisser som andra barn och unga. Förslaget riskerar att särskilt missgynna barn som anvisas till små glesbygdskommuner. Förslaget så som det är uttryckt i promemorian skulle innebära ett kraftigt avsteg från normaliseringsprincipen gällande alla barns rätt till likvärdig vård- och behandling.

Idag är skolgång på annan ort en orsak till placering i annan kommun då små kommuner har ett begränsat utbud av skolor och en del små kommuner saknar gymnasium. Länsstyrelsen önskar ett förtydligande angående hur förslaget kan komma att påverka det fria skolvalet som idag omfattar alla barn i landet.

Vidare saknar Länsstyrelsen en konsekvensanalys av hur förslaget kan komma att påverka den privata vårdsektorn som idag tillhandahåller HVB-hem samt andra vård- och behandlingsalternativ om upptagningsområdet begränsas till kommunen där man är verksam. Om antalet aktörer på

marknaden minskar kan det komma att påverka utbudet och den nationella beredskapen.

Länsstyrelsens föreslagna uppdrag att, om det finns synnerliga skäl bedöma om kommunerna får placera barn i en annan kommun i länet än anvisningskommunen, sägs ligga inom nuvarande uppdrag. Det bör enligt promemorian vara fråga om tunga, specifika vårdbehov på grund av fysiska, psykiska eller sociala problem som kräver särskilda insatser. Vårdbehovet ska inte anses kunna tillgodoses i anvisningskommunen och att kommunen inte heller skäligen kan förväntas tillhandahålla aktuell vård. Länsstyrelsen bedömer att uppgiften kräver stor kunskap om kommunernas och Landstingets skyldighet att erbjuda vård samt kunskap om vilken vård som kommunen skäligen kan förväntas tillhandahålla samt vilket utbud av vårdalternativ som finns. Länsstyrelsens uppfattning är att det i nuvarande organisation saknas tillräcklig kunskap för att kunna göra välgrundade och kvalificerade bedömningar.

Länsstyrelserna som 21 myndigheter bör därför utarbeta ett enhetligt förfarande. Om vårdbehovet inte kan uppfyllas inom kommunerna i länet måste det finnas en möjlighet att placera i en kommun ett annat län. Länsstyrelsen bedömer, som nämnts ovan, att IVO är mest lämpad att göra de kvalificerade placeringsbedömningar som krävs.

Kommuner i Kalmar län uttrycker farhågor att ändringarna kan medföra ökad administration vid behov av placering i annan kommun och uppfattar Länsstyrelsens roll som "domare" som diffus och systemet som tidsödande. Små kommuner som idag har svårigheter att rekrytera familjehem och därför placerar barn i familjehem i andra kommuner känner oro för att förslaget kan komma att påverka deras möjligheter till flexibla lösningar i framtiden. Kommuner som idag endast i enstaka fall placerar i barn i andra kommuner ser däremot inte att förslaget kommer att medföra några förändringar av deras verksamhet.

Med reservation för ovan redovisade synpunkter tillstyrker Länsstyrelsen förslaget att begränsa möjligheten till placering i annan kommun.

3. Migrationsverkets ansvar för att ge asylsökande sysselsättning ändras

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att Migrationsverket får ett tydligt ansvar att ge asylsökande tillfälle att delta i informationsinsatser som exempelvis information om asylprocessen, grundläggande samhällsinformation och gällande regler på det aktuella boendet.

Det som inte framgår i förslaget är vem som ansvarar för att asylsökande ges tillfälle att delta i organiserad sysselsättning. Länsstyrelsens aviserade uppdrag att samordna insatser som syftar till att stärka asylsökandes kunskaper i svenska och för andra etableringsfrämjande åtgärder behöver inte vara likställt med att asylsökande får tillfälle att delta i organiserad sysselsättning. För att länsstyrelserna ska kunna samordna insatser krävs att det finns lokala aktörer som har möjlighet att erbjuda aktiviteter.

I departementspromemorian föreslås ett system för hur tidiga insatser med krav på deltagande och med möjlighet till nedsättning av dagsersättningen ska utformas skyndsamt. Om nedsättning av ersättning ska vara möjlig behöver innebörden av tidiga insatser tydligt definieras. Det framgår inte i promemorian vilken/vilka aktörer som ska utforma ett rättssäkert system.

I övrigt tillstyrker Länsstyrelsen Kalmar län förslaget gällande asylsökandes sysselsättning och har inga andra synpunkter.

3.2 Följdändringar i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och arbetsmiljölagen

Länsstyrelsen Kalmar län tillstyrker förslaget.

4. Ikraftträdande och behovet av övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen Kalmar län tillstyrker förslag om ikraftträdande och övergångsbestämmelser och har inga övriga synpunkter.

Detta yttrande har beslutats av ställföreträdande chef på avdelningen för Tillväxt- och Miljö, Åsa Axheden, efter föredragning av integrationsutvecklare Linda Wolfgang. I handläggningen har även enhetschef Martina Almqvist samt integrationsutvecklare Moa Brändström deltagit.

Åsa Axheden
Tf Avdelningschef

Linda Wolfgang
Integrationsutvecklare